

цієї концепції полягала в тому, що він, критично опрацювавши праці західних європейських учених, виробив власний підхід і теоретичну основу еволюції суспільства, обґрунтував неможливість моністичного розуміння історії, некоректності застосування законів у природничому їх розумінні до пізнання складових соціальної реальності. Основний здобуток генетичної соціології – вдосконалення теорії поліфакторності та ідеї “суспільного коливального маятника”, що передбачає невинну конкуренцію і періодичне чергування колективістських та індивідуалістських тенденцій.

Світоглядним орієнтиром М. Грушевського стали традиції народницької історіографії, які лягли в основу його політичної соціології. Русієм національної історії він вважав український народ. За його переконаннями, етнос стоїть на порядок вище, ніж держава чи особистість, і останні повинні неухильно підпорядковуватись “народній волі”. Це свідчить про безпосередній вплив на українського історика традицій світової соціалістичної думки. Незважаючи на загалом негативне ставлення до держави (хоча допускав існування української держави як найвищої форми національної самоідентифікації), М.Грушевський виробив ряд самобутніх концепцій – становлення класового суспільства, проблема існування слов'янської родоплемінної держави, соціальна роль владних верств.

Тому, історико-соціологічні дослідження М.Грушевського спричинились до другої і останньої в ХХ ст. хвилі захоплення українським емпіріопозитивізмом у вивченні генези суспільства, нації і держави, що виявився через розробку генетичної і політичної соціології, концептуальні проблеми яких актуальні і до сьогодення.

1. Грушевський М. Початки громадянства. – Відень, 1921.
2. Грушевський М. Автобіографія (до 1906) / Винар Л. – Торонто, 1981.
3. Копиленко О. “Українська ідея” М. Грушевського. – К., 1991.
4. Припак О. Історіософія і історіографія М. Грушевського. – Київ – Кембрідж, 1991.

ТЕРАПЕВТИЧНА МЕТАФОРА ТА НЕЙРОЛІНГВІСТИЧНЕ ПРОГРАМУВАННЯ: досвід творчого синтезу

Леся Гучак,
IV курс, філософський факультет.
Науковий керівник – *Карпенко З.С.*,
доктор психологічних наук, професор.

Світ дитинства у більшості людей асоціюється з чарівною казкою, яку їм розказували чи батьки, чи бабуся з дідусем. Реальні події в уяві дитини переплітаються з вигадкою і набувають свого особливого фантастичного забарвлення. Здається, що таке казка – пригоди неіснуючих Колобка, Котигорошка, гидкого каченяти, кривенької качечки чи царівни жаби. А все ж

нона є необхідним, особливим засобом входження дитини в світ дорослих (соціалізації)...

Казка – вигадана історія, сповнена пригод, де головний герой завжди є переможцем, а добро бере верх над злом. Чи не бажають цього всі люди – позитивно вирішити всі свої проблеми? Ідентифікація під час розповіді з героєм-переможцем дає колосальний терапевтичний ефект – формується почуття компетентності, впевненості, оптимізму, власної значущості, несильності. Все це необхідне не лише дитині для її нормального розвитку, а й дорослому для його ефективної життєдіяльності.

Особливістю казки є наявність однієї чи кількох метафор. Метафора – це вживання слова в переносному значенні. В основі її утворення лежить подібність якостей одного предмета на якості іншого. Часто вона передає узагальнені суб'єктивні враження про подібність двох явищ, уособлює собою певний смисл, символ. Лише втілюючись у сюжет, в якому в алегоричній формі зображена особистісна проблема і міститься підказка, як її розв'язати, метафора набуде терапевтичного характеру. Причому резерви для розв'язку містяться не десь “там” (поза індивідом), а саме у його внутрішньому світі.

Для створення казки, що буде носити терапевтичну функцію, звернемось за допомогою до нейролінгвістичного програмування. Найпершим кроком психотерапії і комунікації, вважають НЛП-сти, є встановлення особистісного контакту з людиною, оскільки всі люди різні і думають по-різному. Ці відмінності відповідають трьом основним сферам сенсорного досвіду: візуальній, аудіальній, кінестетичній. Але лише одна з трьох репрезентативних систем є домінуючою. Отриманню даних про особливості сприймання і опрацювання інформації слугують ключі доступу – специфічна невербальна поведінка, особливо красномовними є рухи очей. Дослідження людської поведінки показали, що патерни окорухових реакцій певним чином пов'язані із внутрішніми процесами, необхідними для актуалізації у свідомості інформації про минулі спогади чи конструювання майбутнього досвіду.

Слід звертати увагу на слова, що позначають процеси (дієслова, прикметники, прислівники), які людина використовує, щоб описати свій внутрішній досвід. Ці слова – предикати – відображають перцептивні відношення між об'єктами і суб'єктом. Для успішного спілкування слова повинні бути співвіднесені з тією моделлю світу, яка є у клієнта.

Слід пам'ятати, що при створенні терапевтичної метафори необхідно враховувати спрямованість, інтереси, захоплення клієнта. Терапевтичну метафору доцільно поєднувати з іншими видами роботи, яку буде виконувати сам клієнт (відповідно до його знань, умінь, бажань, схильностей), для кращого закріплення терапевтичного ефекту. Важливо поступово переходити від впливу на підсвідоме до свідомого вирішення клієнтом своїх проблем.

1. Гриндер Д., Бэндлер Р. Из лягушек в принцы. – Воронеж: НПО “МОДЭК”, 1993. – 208 с.
2. Марта Ф. Виглсуорт. Вилли и его друзья: руководство по созданию метафор для развития у ребенка чувства собственного достоинства. – Воронеж: НПО “МОДЭК”, 1995. – 224 с.
3. Трансформация личности: нейролингвистическое программирование. – Одесса: “Хаджибей”, 1995. – 352 с.

КУЛЬТУРА ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ВЗАЄМВІДНОСИН В УКРАЇНІ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Петро Йосифів,
IV курс, юридичний факультет.
Науковий керівник – *Зеліско Л.І.,*
кандидат педагогічних наук, доцент.

Одним з провідних напрямків державотворчої політики України є турбота про всі етнонаціональні спільноти, що осіли на її теренах.

Сьогодні етнополітична ситуація в Україні, з одного боку, характеризується відсутністю гострих широкомасштабних міжнаціональних конфліктів, що створювали б загрозу національній безпеці, а з іншого – нерівномірним розвитком етносів та тенденцією до загострення стосунків між національними утвореннями. Це, насамперед, зумовлено тим, що в Україні мають прояви наслідки радянської політики “інтернаціоналізації” – голодоморів, депортацій, штучної асиміляції різних етнонаціональних спільнот. Ця проблема ускладнюється ще й тим, що все це проходить вкрай складних і несприятливих економічних, соціальних та політичних умовах, у яких зараз перебуває Україна. Починають посилюватися тенденції до автономізації етнонаціональних спільнот, що може призвести до порушення цілісності нашої держави.

Уникнути цього можна тоді, коли у державі створюються необхідні умови для повноцінного розвитку етнонаціональних спільнот, закріпляться їхні права та свободи у нормативно-правових актах держави. Вони поділяються на дві групи: індивідуальні права; колективні (групові) права.

Етнонаціональні індивідуальні культурні права виступають окремою підгрупою культурних прав, закріплених у Конституції України та інших нормативно-правових актах, які складають необхідну базу для розвитку особистісної етнонаціональної самобутності. Колективні права етнонаціональних спільнот – це закріплені у законодавстві можливості різних етнонаціональних спільнот зберігати та розвивати свої культурні надбання.

Дані права знайшли своє відображення у законодавстві України, зокрема у Законі України “Про мови в УРСР”, Декларації про державний суверенітет,